

DMITRI BERTMAN,

"Sirp", 12.V '0

Moskva Helikon Opera lavastaja

Millal jõuab teie lavastuses rahvusoperis Estonia publiku ette Erkki-Sven Tüüri ooper "Wallenberg"?

Loodan, et järgmise aasta juunis. Praegu Estonia teatris just täpsustatakse, mis kuupäeval nimelt.

Kes tuleb etenduse muusikajuhiks?

Rahvusoperi peadirigent Arvo Volmer, praegu meil töö juba käib. Täpsustan siiski, et see on meil veel n-ö eostamise seisus: kohtusime kunstniku Ene-Liis Semperiga, mina sain kokku ka Tüüri endaga. Mind hakkas see ooper väga huvitama, kuna vähesed muusikateatrid võivad endale lubada luksust tuua lavale nüüdisoper, teiseks on tegemist väga huvitava lavateose ja põneva muusikaga. Selle süžee on hästi keeruline ja täiesti "ebaooperlik".

Kuidas te lavastajana Tüüri lavateost iseloomustate?

Nägin videos ooperi Dortmundi lavastust ja mina otsustasin lavastamisel minna täiesti teist teed, kuna Tüüri muusikaline dramaturgia on absoluutselt ebakonkreetne ja ebarealistlik. Teha autentne lavastus sõjast, fašistidest ja Wallenbergist kui tolle aja kangelasest – mulle tundub, et see pole tänasele publikule enam huvitav. Ega teater pole muuseum. Loodan, et sellest tuleb etendus ühest veidrikust, kel õnnestus korda saata suuri asju, kellest sai kangelane ning kes vaenlastega võideldes sattus lõpuks n-ö omade koonduislaagrisse. On ju ajalooline tõsiasi, et Wallenberg hukkus kusagil Gulagis. Praeguses poliitilises situatsioonis on sel kõigel hoopis eriline tähendus.

Tähelepanuväärne on ka, et Tüüri ooperis pole ühtegi armastusliini, mis ooperites on muidu nii tavaline. See on lugu inimesest, kes sattus elama sellisesse olukorda, kus tal eraeluks polnud vähimatki võimalust. Selles ongi tema tragöödia. Ent kõige tähtsam on inimene ise – mis tahes poliitilised segadused on inimese ja tema saatusega võrreldes vaid tühi-tähi.

Samas tahaksin ma siiski, et süngele teemale vaatamata tuleks lavastus vaatamänguline, et see poleks igav ega jääks pelgalt faktiks selle ooperi lavastamisest Eestis.

Mis on teie lavastuse peamine, läbiv sõnum?

Kõik XX sajandi kataklüsmid mõjutasid paratamatult ka muusikat ja muusikaesteetikat. Muusikast kadus meloodia, see muutus agressiivseks ja harmooniat purustavalt dissoneerivaks. Mulle tundub, et see ooper viib meid XX sa-

teater pole inuuseumi. Loodan, et sellest tuleb etendus ühest veidrikust, kellest õnnestus korda saata suuri asju, kellest sai kangelane ning kes vaenlastega võideldes sattus lõpuks n-ö omade koondu-laagrisse. On ju ajalooline tõsiasi, et Wallenberg hukkus kusagil Gulagis. Praeguses poliitilises situatsioonis on sel kõigel hoopis eriline tähendus.

Tähelepanuväärne on ka, et Tüüri ooperis pole ühtegi armastusliini, mis ooperites on muidu nii tavaline. See on lugu inimesest, kes sattus elama sellisesse olukorda, kus tal eraeluks polnud vähimatki võimalust. Selles ongi tema tragöödia. Ent kõige tähtsam on inimene ise – mis tahes poliitilised segadused on inimese ja tema saatusega võrreldes vaid tühi-tähi.

Samas tahaksin ma siiski, et süngele teemale vaatamata tuleks lavastus vaatamänguline, et see poleks igav ega jääks pelgalt faktiks selle ooperi lavastamisest Eestis.

Mis on teie lavastuse peamine, läbiv sõnum?

Kõik XX sajandi kataklüsmid mõjutasid paratamatult ka muusikat ja muusika-esteetikat. Muusikast kadus meloodia, see muutus agressiivseks ja harmooniat purustavalt dissoneerivaks. Mulle tundub, et see ooper viib meid XX sajandist edasi, kuna too karismaatiline Wallenberg teostab inimeste vabastamise missiooni. Kõige hirmsam on aga see, et ta hukkub riigis, mis ise peab Saksamaaga sõda. Peamine sõnum on see, et mis tahes konfliktis kaotavad mõlemad pooled. Ent antud olukorras hukkus inimene, kel polnud isegi ühtki armulugu. Sõnaga, inimelu tuleb hinnata kõrgemaks kõigest, mis eksisteerib.

Milline on teie arvates "Wallenbergi" positsioon XXI sajandi maailma ooperiliteratuuris?

Arvan, et see on väga originaalne teos. Mulle tundub, et kui Tüür võttis niisuguse süžee oma ooperi aluseks, astus ta mitte ainult kunstnikuna, vaid ka kodanikuna väga julge sammu.

I. G.